

บทที่ 3

ระบบเสียงภาษาญ้อโดยสังเขป

ถึงแม้ว่าวิทยานิพนธ์เล่มนี้จะเน้นเรื่องเสียงวรรณยุกต์ของภาษาญ้อสำเนียงต่าง ๆ ที่พูดในจังหวัดลพบุรี และนครพนม อย่างไรก็ตามก่อนที่จะอธิบายเรื่องวรรณยุกต์ของภาษาญ้อสำเนียงต่าง ๆ อย่างละเอียดในบทต่อไป ก็ขอแนะนำเรื่องระบบเสียงภาษาญ้อมากกว่าไว้พอสังเขป เพื่อเป็นความรู้พื้นฐานอย่างกว้าง ๆ

ระบบเสียงภาษาญ้อที่นำมาเสนอในบทนี้ เป็นภาษาญ้อที่พูดในตำบลธาตุเชิงชุม อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี โดยผู้วิจัยซึ่งเป็นคนญ้อ และอาศัยอยู่ในตำบลนี้มาตลอดเป็นผู้บอกภาษา อุปกรณ์ที่ใช้ในการศึกษาวิเคราะห์ระบบเสียงพยัญชนะ สระ และวรรณยุกต์ของภาษาญ้อนี้ ใช้ "แบบสอบถามสำหรับสำรวจเสียง และระบบเสียงในภาษาไทยถิ่นอีสาน"¹ เป็นหลัก

โครงสร้างพยางค์

1. สัญลักษณ์ ที่ใช้แทนส่วนประกอบต่าง ๆ ของพยางค์ มีดังนี้

- C แทนเสียงพยัญชนะเดี่ยว
- CC แทนเสียงพยัญชนะควบกล้ำ
- V แทนสระเสียงสั้น
- VV แทนสระเสียงยาว หรือ สระประสม
- N แทนพยัญชนะเสียงนาสิก หรือ พยัญชนะเสียงกึ่งสระ
- S แทนพยัญชนะเสียงกัก

¹ธีระพันธ์ ล.ทองคำ, แบบสอบถามสำหรับสำรวจเสียง และระบบเสียงในภาษาไทยถิ่นอีสาน, หน้า 2 - 9.

T แทนเสียงวรรณยุกต์

() หมายความว่า เสียงพยัญชนะ หรือสระที่อยู่ภายในเครื่องหมายวงเล็บนี้ จะปรากฏหรือไม่ก็ได้

2. ลักษณะโครงสร้างพยางค์

โครงสร้างของพยางค์ภาษาไทยที่ตำบลธาตุเชิงชุม อำเภอเมือง จังหวัด

อุบลราชธานี แบ่งเป็น 5 แบบ คือ

2.1 $C(C)^T VN$ คือโครงสร้างพยางค์ที่มีพยัญชนะเสียงเดี่ยว หรือควบ

กล้ำ เป็นพยัญชนะต้น สระเสียงสั้น พยัญชนะเสียงนาสิก หรือเสียงกึ่งสระเป็นพยัญชนะท้าย และมีเสียงวรรณยุกต์กำกับ

2.2 $C(C)^T VS$ คือโครงสร้างพยางค์ที่มีพยัญชนะเสียงเดี่ยวหรือควบ

กล้ำเป็นพยัญชนะต้น สระเสียงสั้น พยัญชนะเสียงกักเป็นพยัญชนะท้าย และมีเสียงวรรณยุกต์กำกับ

2.3 $C(C)^T VV$ คือโครงสร้างพยางค์ที่มีพยัญชนะเสียงเดี่ยว หรือควบ

กล้ำ เป็นพยัญชนะต้น สระเสียงยาว หรือสระประสม แต่ไม่มีเสียงพยัญชนะท้าย และมีเสียงวรรณยุกต์กำกับ

2.4 $C(C)^T VVN$ คือโครงสร้างพยางค์ที่มีพยัญชนะเสียงเดี่ยว หรือ

ควบกล้ำเป็นพยัญชนะต้น สระเสียงยาวหรือสระประสม พยัญชนะเสียงนาสิก หรือเสียงกึ่งสระเป็นพยัญชนะท้าย และมีเสียงวรรณยุกต์กำกับ

2.5 $C(C)^T VVS$ คือโครงสร้างพยางค์ที่มีเสียงพยัญชนะเดี่ยว หรือ

ควบกล้ำเป็นพยัญชนะต้น สระเสียงยาวหรือสระประสม พยัญชนะเสียงกัก เป็นพยัญชนะท้าย และมีเสียงวรรณยุกต์กำกับ

พยางค์

1. หน่วยเสียงพยางค์

หน่วยเสียงพยางค์ในภาษาไทยมีทั้งหมด 19 หน่วยเสียง คือ b, p, ph, d, t, th, c, k, kh, ʔ, s, h, m, n, ɲ, ŋ, i, w, j และ j ดังแสดงไว้ในตารางที่ 4 ต่อไปนี้

ตารางที่ 4 ที่เกิดและลักษณะของเสียงพยางค์ภาษาไทยต่อตารางเสียง¹

ลักษณะของเสียง	ฐานกรณ์		ริมฝีปาก	ปุ่ม	เพดาน	เพดาน	ช่องเส้นเสียง
	คุณสมบัติของเสียง		ทั้งช่อง	เหงือก	แข็ง	อ่อน	
เสียงกักหรือ ระเบิด (Stops)	เสียงก้อง		b	d			
	เสียงไม่ก้อง	ไม่มีลม	p	t	c	k	ʔ
	เสียงไม่ก้อง	มีลม	ph	th		kh	
เสียงเสียดแทรก (Fricatives)				s			h
เสียงนาสิก (Nasals)			m	n	ɲ	ŋ	
เสียงข้างลิ้น (Lateral)				l			
เสียงกึ่งสระ (Semi-vowels)			w			j	

¹ ลักษณะทางสัทศาสตร์ของเสียงพยางค์ ดูรายละเอียด บทที่ 2 หน้า 32

2. การปรากฏของหน่วยเสียงพยัญชนะ

หน่วยเสียงพยัญชนะในภาษาญ้อ 19 หน่วยเสียง สามารถปรากฏเป็นเสียงพยัญชนะต้น และพยัญชนะท้าย ได้ดังนี้

2.1 พยัญชนะต้น

2.1.1 พยัญชนะต้นเดี่ยว¹ ได้แก่ b-, p-, ph-, d-, t-, th-, c-, k-, kh-, ?-, s-, h-, m-, n-, ŋ-, ŋ-, l-, w-, และ j- ดังตัวอย่างต่อไปนี้

b	:	ba: ³	"บ่า"
		ba:n ³	"แหล่ง, ตำแหน่ง, ที่"
		bat ⁴	"หมดสติ"
p	:	pa: ¹	"ปลา"
		pi:k ³	"ปีก"
		pa:n ³	"ยื่นส่งให้"
ph	:	phat ³	"พัด"
		phi: ²	"อ้วนพี"
		pho: ⁴	"พ่อ"
d	:	da: ³	"ตา"
		dom ¹	"ดม"
		du? ⁴	"ยยัน"

¹ ภาษาญ้อ สังกัดนครพนม นอกจากจะมีพยัญชนะต้นเดี่ยวทั้ง 19 เสียง เช่นเดียวกับกับภาษาญ้อ สังกัดสกลนครแล้ว ยังปรากฏเพิ่มอีก 1 เสียง คือ f ส่วนเสียง b ในภาษาญ้อท่าอุเทนจะออกเสียงเป็น ?b และเสียง kh จะออกเสียงเป็น x ตามลำดับ (ดูตัวอย่างคำในบทที่ 4)

t	:	tu: ⁴	"ทื่อ"
		ta: ¹	"ตา"
		tam ¹	"ชน"
th	:	tho: ⁴	"ท่า"
		tha: ²	"ทา"
		thian ¹	"กระท่อมปลายนา"
c	:	co: ¹	"กระจ่ำ"
		ca: ¹	"พูดจา"
		co:j ³	"ดม"
k	:	ki: ⁴	"เตี้ย"
		kw:m ⁴	"หลังโกง"
		ky:p ³	"รองเท้า"
kh	ั	khi:p ⁴	"คืบ"
		khiw ⁴	"แม่น้ำ"
		khwo: ²	"คอย"
ʔ	:	ʔat ⁴	"ปิด"
		ʔa:j ¹	"อาย"
		ʔa:j ⁴	"พี่ชาย"
s	:	sw:j ⁴	"ช่วยเหลือ"
		sa:t ³	"เสื่อ"
		si:m ⁴	"กระเช็บ"
h	:	hia ⁴	"เสีย, หาย"
		he: ¹	"แห"
		hw: ⁴	"เรียก"
m	:	mi:t ⁴	"มืด"

		maj ⁴	"ไม้"
		mwa ²	"กลับ (บ้าน)"
n	:	no: ⁴	"น้อง"
		nak ⁴	"หนัก"
		no:n ¹	"นอน"
ก	:	ka: ³	"ใหญ่"
		ka: ⁴	"ย่า"
		ka: ⁴	"ยกย่อง"
ง	:	ga: ⁴	"กิ่งไม้"
		gja: ³	"เอียง"
		ga: ²	"ฉับ, เกาะ"
ล	:	le:n ⁴	"รู้ง"
		len ³	"เล่น"
		lam ²	"พ้อนรำ"
w	:	waj ³	"กราบ, ไหว้"
		we: ⁴	"แฉะ"
		wat ⁴	"หวัด"
j	:	ja: ¹	"ยา"
		jun ¹	"ยืน"
		ja:m ¹	"เยี่ยม"

2.1.2 พยัญชนะต้นควบกล้ำ¹ ได้แก่ kw-, khw-, sw-, และ hw- ดังตัวอย่างต่อไปนี้

kw	:	kwa:n ¹	"กวาง"
		kwa:n ⁴	"กว้าง"
		kwa:t ³	"กวาด"
khw	:	khwa:n ¹	"ขวา"
		khwa:m ²	"ความ"
		khwa:j ²	"ควาย"
sw	:	swa:n ⁴ - ล้วน	"ตัก หรือช้อนขึ้นมา"
		swa: ⁴ - ชั่ว	"อาหารชนิดหนึ่ง"
		swa:j ³ - ล้วน	"อาการทำให้ข้าวเหนียว นี่งเป็น"
hw	:	hwa:n ⁴ - ล้วน	"เดินรุ่งน่าน"

2.2 พยัญชนะท้าย

พยัญชนะท้ายในภาษาอื้อ ได้แก่ -p, -t, -k, -ʔ, -m, -n, -ŋ, -w, และ -j¹ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

p	:	tap ⁴	"ต๊บ"
		nap ⁴	"ขยับ"

¹ ใน "พจนานุกรมศัพท์พหุพยางค์ไทยกลาง+อื้อ (ย้อ) ลักลนศร" มีพยัญชนะควบกล้ำเพียง 2 เสียง คือ kw- และ khw- แต่หลังจากที่ผู้วิจัยได้ออกเก็บข้อมูลภาคสนามแล้ว ได้พบพยัญชนะควบกล้ำอีก 2 เสียง คือ sw- และ hw- ดังกล่าว

ฉลิตปริญญาโทวิชาภาษาคำสรุวันที่ 2, พจนานุกรมศัพท์พหุพยางค์ไทยกลางอื้อ(ย้อ) ลักลนศร, ภาควิชาภาษาคำสรุ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2522, หน้า 7.

	:	kha:p ⁴	"คาบ"
t	:	ca:t ³ <small>คด</small>	"ทำให้ตกใจ"
		ba:t ³	"ขาดแคลน"
		sat ⁴	"สัตว์"
k	:	khak ³	"ดี, เหมาะ"
		ta:k ³	"ตก"
		tak ⁴	"ตัก"
?	:	cu? ⁴ <small>ก</small>	"ติด"
		pa? ⁴ <small>ง</small>	"กิ่ง, ขว้าง"
		Phi? ⁴ <small>ฉี</small>	"พยายาม"
m	:	khom ¹	"ขม"
		phom ¹	"ผม"
		tom ⁴	"ต้ม"
n	:	tan ¹	"ต้น"
		khun ³	"หุ่น"
		kin ¹	"กิน"
ŋ	:	piŋ ⁴	"ปัง"
		kw;ŋ ¹	"กลอง"
		kaŋ ⁴	"กาง (ร่ม)"
w	:	da:w ¹	"ดาว"
		ŋiw ⁴ <small>ง</small>	"นุ่น"
		baw ¹	"เบา"
j	:	waj ² <small>จ</small>	"เร็ว"
		ŋa:j ⁴ <small>จ</small>	"จ่าย"
		baj ¹	"ใบ"

สระ

1. หน่วยเสียงสระ

หน่วยเสียงสระในภาษาไทยมีทั้งหมด 18 หน่วยเสียง คือ i, i:, e, e:, ε, ε:, a, a:, w, w:, ɤ, ɤ:, u, u:, o, o:, ɔ, และ ɔ: ดังแสดงในตารางที่ 5 ต่อไปนี้

ตารางที่ 5 หน่วยเสียงสระภาษาไทย ตำบลธาตุเชิงชุม

ระดับ ของลิ้น	ตำแหน่งของลิ้น	ลิ้นส่วนหน้า		ลิ้นส่วนกลาง		ลิ้นส่วนหลัง			
	ลักษณะของริมฝีปาก	ไม่ห่อ		ไม่ห่อ		ไม่ห่อ		ห่อ	
		หน้าลิ้น-ยาว	ลิ้น	ยาว	ลิ้น	ยาว	ลิ้น	ยาว	ลิ้น
สูง		i	i:			w	w:	u	u:
กลางค่อนข้างสูง		e	e:			ɤ	ɤ:	o	o:
กลาง ค่อนข้างต่ำ		ε	ε:			ɔ	ɔ:		
ต่ำ				a	a:				

2. การปรากฏของหน่วยเสียงสระ

2.1 สระเดี่ยว ซึ่งทำหน้าที่เป็นแกนกลางของพยางค์ ได้แก่ i, i:, e, e:, ε, ε:, a, a:, w, w:, ɤ, ɤ:, u, u:, o, o:, ɔ, และ ɔ: ดังตัวอย่างต่อไปนี้

i:	:	piŋ ¹	"ปลิง"
		tit ⁴	"ติด"
		ŋiŋ ⁴	"นุ่น"
i:	:	khi:k ⁴ <small>คค</small>	"คี่"
		thi:p ³	"เทียบ"
		si: ⁴	"ฮู้"
e	:	pet ⁴	"เปิด"
		te? ⁴	"เตะ"
		det ⁴	"เด็ด"
e:	:	the: ²	"เท"
		phe:t ³ <small>ฟค</small>	"เปรต"
		khe:t ³ <small>คค</small>	"เขตแดน"
e	:	pe? ⁴	"ติด, ชิด"
		ce? ⁴ <small>เว</small>	"ชิม"
		ne? ³	"นะแนว"
e:	:	pe:t ³	"แปด"
		khe:p ⁴ <small>คค</small>	"คับแคบ"
		khe:n ¹	"แขน"
a	:	tam ¹ <small>คค</small>	"ขุ่น"
		dap ⁴	"ดับ"
		tat ⁴	"ตัด"
a:	:	ŋa: ⁴	"ย่า"
		ja:m ¹	"เยี่ยมเยียน"
		ta: ¹	"ตา"

ว	:	mn ¹ ^{มึ}	"จุน; โกรธ"
		khun ³	"ขึ้น"
		pwk ⁴ ^ก	"โจง"
พ	:	phw:n ²	"พิน"
		tw:n ⁴	"ตื่น"
		kw:k ³ ^ก	"เป็นไข"
ช	:	๑๐๑: mxt ⁴ ^ม	"หมด"
		?xk ⁴ ^{เอ}	"อก"
		dxk ⁴ ^{เอ}	"ตึก"
ช	:	kr:p ³	"รองเท้า"
		khv:n ¹ ^ก	"สิ้น"
		khv:n ⁴ ^ก	"ครึกครื้น"
ข	:	khut ⁴	"ขุด"
		?u? ⁴ ^อ	"โอง"
		phut ³	"พุธ"
ช	:	cu:t ³ ^ค	"เผา"
		kv: ⁴ ^ค	"ผลึก, ใส"
		pu: ³ ^ค	"ปู"
อ	:	kapo? ⁴ ^ก	"กะลามะพร้าว"
		khapo? ³ ^ก	"ตะขอน"
		co? ⁴ ^ค	"ยั้ง"
อ	:	to: ¹	"ตัว"
		kho:k ⁴	"โคก"
		no:n ²	"โยน"

อ	:	coʔ ⁴ ๐๒	"เลาะ"
		khəʔ ³ ๓๔	"เคาะ"
		noʔ ⁴ ๑๑	"นะ"
อ:	:	pho:⁴ ๑๖	"พ่อ"
		bo:k ³	"บอก"
		po:t ³	"ปอด"

2.2 สระประสม มีทั้งหมด 3 เสียง คือ ^{๑๕}ia, ^{๑๖}wa, และ ^{๑๗}ua

ทั้งนี้ เพราะว่าสระประสมเสียงสั้น [ia] [wa] และ [ua] กับ สระประสมเสียงยาว [i:a], [w:a], และ [u:a] แต่ละคู่ ต่างก็ เกิดสัทสัมพันธ์กัน กล่าวคือ สระประสมเสียงสั้นเกิดในคำที่มีเสียงพยัญชนะ[?] เป็นเสียง พยัญชนะท้าย ส่วนสระประสมเสียงยาวจะเกิดในสิ่งแวดล้อมอื่น ๆ ดังนั้นจึงสัดให้มีสระ ประสมเพียง 3 เสียง คือ ^{๑๕}ia, ^{๑๖}wa, และ ^{๑๗}ua เท่านั้น ดังตัวอย่างต่อไปนี้

<u>ia</u>	:	:	piəʔ ⁴ [piəʔ ⁴]	"เสียงถ่านไฟปะทุ"
			khiət ⁴ [khiət ⁴]	"โกรธ"
			biaw ⁴ [bi:aw ⁴]	"ไม่ตรง" ^{๑๕}
wa	:	:	phwat ⁴ [phw:at ⁴]	"สัน" ^{๑๖}
			dwan ¹ [dw:an ¹]	"เดือน"
			pwaj ³ [pw:aj ³]	"เปีย"
ua	:	:	tuaʔ ⁴ [tuaʔ ⁴]	"โกหก" ^{๑๗}
			buat ³ [bu:at ³]	"บวช"
			puəŋ ³ [pu:əŋ ³]	"บักลุ่มคส่ง" ^{๑๗}

¹ สระ [wa] ไม่มีปรากฏในตัวอย่าง

3. การแจกแจงของหน่วยเสียงสระและหน่วยเสียงพยัญชนะต่าง ๆ

หน่วยเสียงสระเดี่ยว 18 หน่วยเสียง และสระประสม 3 เสียง สามารถ
ปรากฏร่วมกับหน่วยเสียงพยัญชนะต้น และหน่วยเสียงพยัญชนะท้าย ดังตารางที่ 6 และ 7
ต่อไปนี้

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 6 การแจกแจงของหน่วยเสียงสระและหน่วยเสียงพยัญชนะต้น

หน่วยเสียง พยัญชนะต้น	หน่วยเสียงสระ																				
	i	i:	e	e:	ɛ	ɛ:	a	a:	ʌ	ʊ	ʊ:	u	u:	o	o:	ɔ	ɔ:	ia	wa	ua	
b-	x	x	x	-	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
p-	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	-	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
ph-	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
d-	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
t-	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
th-	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
c-	x	x	x	-	x	x	x	x	x	x	-	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
k-	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	-	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
kh-	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
?-	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
s-	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
h-	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
m-	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x

x หมายความว่า หน่วยเสียงสระดังกล่าวปรากฏร่วมกับหน่วยเสียงพยัญชนะ

- หมายความว่า หน่วยเสียงสระดังกล่าวไม่ปรากฏร่วมกับหน่วยเสียงพยัญชนะ

ตารางที่ 6 (ต่อ) การแจกแจงของหน่วยเสียงสระและหน่วยเสียงพยัญชนะต้น

หน่วยเสียง พยัญชนะต้น	หน่วยเสียงสระ																					
	i	i:	e	e:	ɛ	ɛ:	a	a:	ʌ	ʌ:	ɔ	ɔ:	u	u:	o	o:	ɔ	ɔ:	ia	wa	ua	
n-	x	x	x	-	x	x	x	x	x	-	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
ŋ-	x	x	-	-	-	x	x	x	x	-	-	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
ŋ-	x	x	-	x	x	x	x	x	x	-	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
l-	x	x	x	x	-	x	x	x	-	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
w-	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	-	x	x	-	x	x	x	x	x	x	-	-
j-	x	-	x	x	-	-	x	x	-	x	-	-	-	x	-	-	-	-	-	-	-	-
kw-	*	*	*	*	*	*	x	x	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
khw-	-	-	-	-	-	-	x	x	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
sw-	-	-	-	-	-	-	-	x	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
hw-	-	-	-	-	-	-	-	x	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

ตารางที่ 7 การแจกแจงของหน่วยเสียงสระและหน่วยเสียงพยัญชนะท้าย

หน่วยเสียง พยัญชนะท้าย	หน่วยเสียงสระ																				
	i	i:	e	e:	ɛ	ɛ:	a	a:	ʌ	ʌ:	ɜ	ɜ:	u	u:	o	o:	ɔ	ɔ:	ia	wa	ua
-p	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	-	x	x	x	x	x	-	x	x	x	x
-t	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	-	x	x	x	x	x	-	x	x	x	x
-k	x	x	x	x	-	x	x	x	x	x	-	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
-ʔ	x	-	x	-	x	-	x	-	x	-	x	-	x	-	x	-	x	-	x	-	x
-m	x	x	x	x	x	x	x	x	-	x	-	x	x	x	x	x	-	x	x	x	x
-n	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	-	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
-ŋ	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
-w	x	-	x	x	-	x	-	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	-	-
-j	-	-	-	-	-	-	x	x	-	-	-	x	x	-	-	x	-	x	x	x	x

วรรณยุกต์

ในการอธิบายหน่วยเสียงวรรณยุกต์ในภาษาไทย ตำบลธาตุเชิงชุมนี้ พิจารณาจาก ลักษณะของเสียงวรรณยุกต์ที่ปรากฏในกราฟเปรียบเทียบกัน (ดูภาพที่ 16 หน้า 76) ไม่ได้อธิบายจากระดับเสียงที่ได้ยินจริง ๆ (ดูรายละเอียดเกี่ยวกับเรื่อง absolute pitch และ relative pitch ในบทที่ 4 หน้า 84) ดังนั้นเสียงวรรณยุกต์ที่ปรากฏในกราฟที่เป็นระดับเสียงสูงนั้น แต่ตามที่ได้ยินจริง ๆ แล้ว อาจมีระดับเสียงกลางเท่านั้น

1. หน่วยเสียงวรรณยุกต์

หน่วยเสียงวรรณยุกต์ในภาษาไทยมี 4 หน่วยเสียง คือ

1.1 หน่วยเสียงวรรณยุกต์ที่ 1 (ว.1)

หน่วยเสียงวรรณยุกต์ที่ 1 คือหน่วยเสียงวรรณยุกต์ ต่ำ-ตก-ขึ้น (L)

ระดับของเสียงจะเริ่มต้นที่ระดับต่ำ แล้วเลื่อนตก จากนั้นจะเลื่อนขึ้นเล็กน้อย

เสียงวรรณยุกต์ที่ 1 นี้ เป็นเสียงที่เกิดในพยางค์ที่มีโครงสร้างแบบ $C(C) V^T V$, $C(C) V^T V N$ และ $C(C) V^T N^1$ ได้แก่ พยางค์ที่มีพยัญชนะต้นเป็นเสียงกัก (b, p, ph, d, t, th, c, k, kh, ?) เสียงเสียดแทรก (s, h) เสียงนาสิก (m, n, ŋ) เสียงข้างลิ้น (l) และเสียงกึ่งสระ (w, j) สระเสียงยาวหรือสระประสมไม่มีพยัญชนะท้าย หรือมีพยัญชนะท้ายเป็นเสียงนาสิก (m, n, ŋ) หรือเสียงกึ่งสระ (w, j) หรือสระเสียงสั้น พยัญชนะท้ายเป็นเสียงนาสิก (m, n, ŋ) หรือเสียงกึ่งสระ (w, j) คำใดที่มีเสียงวรรณยุกต์นี้จะใช้เลข 1 กำกับ ตัวอย่างเช่น

¹ดูรายละเอียดเกี่ยวกับสัญลักษณ์ที่ใช้แทนส่วนประกอบต่าง ๆ ของพยางค์

ba: ¹	"เว้น"
pe:w ¹	"เปลวไฟ"
phon ¹	"ฝน"
sa:m ¹	"สาม"
ma: ¹	"หมา"
la:n ¹	"หลาน"
wa:n ¹	"หวาน"

1.2 หน่วยเสียงวรรณยุกต์ที่ 2 (ว.2)

หน่วยเสียงวรรณยุกต์ที่ 2 คือหน่วยเสียงวรรณยุกต์สูง + ระดับ

(T) ระดับเสียงตั้งแต่เริ่มต้นจนถึงจบพยางค์ จะอยู่ประมาณระดับสูงโดยตลอด

เสียงวรรณยุกต์ที่ 2 นี้ เป็นเสียงที่เกิดในพยางค์ที่มีโครงสร้างแบบ

$C(C)V^T V$, $C(C)V^T VN$ และ $C(C)V^T N$ ได้แก่พยางค์ที่มีพยัญชนะต้น

เป็นเสียงกัก (ph, th, kh) เสียงเสียดแทรก (s, h) เสียงนาสิก (m, n,

ŋ, ɲ) เสียงข้างลิ้น (ป) และเสียงกึ่งสระ (w, j) สระเสียงยาวหรือสระ

ประสม ไม่มีเสียงพยัญชนะท้าย หรือมีพยัญชนะท้ายเป็นเสียงนาสิก (m, n, ɲ) หรือ

เสียงกึ่งสระ (w, j) หรือสระเสียงสั้น พยัญชนะท้ายเป็นเสียงนาสิก (m, n, ɲ)

หรือเสียงกึ่งสระ (w, j) คำใดที่มีเสียงวรรณยุกต์นี้จะใช้เลข 2 กำกับ ตัวอย่างเช่น

pha:n ²	"พาน"
sa: ²	"ซ่า"
mi: ²	"มั่งมี, มี"
lɔ: ²	"ลอง"
wi: ²	"พืด"

1.3 หน่วยเสียงวรรณยุกต์ที่ 3 (ว.3)

หน่วยเสียงวรรณยุกต์ที่ 3 คือ หน่วยเสียงวรรณยุกต์สูง - ตก (T)

ระดับเสียงเมื่อเริ่มต้นจนถึงตอนกลางของพยางค์จะอยู่ในระดับสูง แล้ว เลื่อนตกในระดับต่ำ

เมื่อจบพยางค์

เสียงวรรณยุกต์ที่ 3 นี้ เกิดในพยางค์ที่มีโครงสร้างแบบ C(C) V^TV .
 C(C) V^TVN, C(C) V^TV S และ C(C) V^TN ได้แก่พยางค์ที่มีพยัญชนะ
 ต้นเป็นเสียงกัก (b, p, ph, d, t, th, c, k, kh, ?)
 เสียงเสียดแทรก (s, h) เสียงนาสิก (m, n, ɲ, ŋ) เสียงข้างลิ้น (l)
 และเสียงกึ่งสระ (w, j) สระเสียงยาว หรือสระประสม ไม่มีเสียงพยัญชนะท้าย หรือ
 มีพยัญชนะท้ายเป็นเสียงนาสิก (m, n, ɲ) หรือเสียงกึ่งสระ (w, j) หรือสระ
 เสียงลิ้น มีพยัญชนะท้ายเป็นเสียงนาสิก (m, n, ɲ) หรือเสียงกึ่งสระ (w, j)
 คำใดที่มีเสียงวรรณยุกต์นี้จะใช้เลข 3 กำกับ ตัวอย่างเช่น

bɔ:n ³	"แหล่ง, ตำแหน่ง"
pɔ:n ³	"ยื่นส่งให้"
pha: ³	"ผ้า"
ha: ³	"ห้า"
na: ³	"หน้า"
lɔ:n ³	"เกลี้ยง, สะอาด"
win ³ ɔi ¹	"แห้ว"

นอกจากนั้นเสียงวรรณยุกต์นี้ ยังเกิดในพยางค์ที่มีโครงสร้างแบบ CV^TS
 ได้แก่ พยางค์ที่มีพยัญชนะต้นเป็นเสียงกัก (ph, th, kh) เสียงเสียดแทรก (s, h)
 เสียงนาสิก (m, n, ɲ, ŋ) เสียงข้างลิ้น (l) และเสียงกึ่งสระ (w, j)
 สระเสียงลิ้น พยัญชนะท้ายเป็นเสียงกัก (p, t, k, ?) คำใดที่มีเสียง
 วรรณยุกต์นี้จะใช้เลข 3 กำกับเช่นเดียวกัน ตัวอย่างเช่น

phut ³	"พันพร"
sak ³	"ซัก"
nop ³	"ไหว"
lak ³	"ลัก"
wat ³	"วัด"

1.4 หน่วยเสียงวรรณยุกต์ที่ 4 (ว.4)

หน่วยเสียงวรรณยุกต์ที่ 4 มีเสียงวรรณยุกต์ย่อย สองเสียง คือ

1.4.1 เสียงวรรณยุกต์ ต่ำ-ขึ้น-ตก¹ () ระดับของเสียง

เมื่อเริ่มต้นพยางค์จะอยู่ในระดับต่ำ แล้วเลื่อนขึ้นไปในระดับสูง และตกลงในระดับกลาง เมื่อจบพยางค์

เสียงวรรณยุกต์ย่อยเสียงนี้ เกิดในพยางค์ที่มีโครงสร้างแบบ

$C(C) V^T V$, $C(C) V^T V S$, $C(C) V^T V N$ และ $C(C) V N^T$ ได้แก่พยางค์

ที่มีพยัญชนะต้นเป็นเสียงกัก (b, p, ph, d, t, th, c, k, kh, ?)

เสียงเสียดแทรก (s, h) เสียงนาสิก (m, n, ŋ, ɲ) เสียงข้างลิ้น (l, ʎ)

และเสียงกึ่งสระ (w, j) สระเสียงยาว หรือสระประสม ไม่มีเสียงพยัญชนะท้าย

หรือมีเสียงพยัญชนะท้ายเป็นเสียงนาสิก (m, n, ŋ) เสียงกึ่งสระ (w, j) หรือ

เสียงกัก (p, t, k) หรือสระเสียงสั้น พยัญชนะท้ายเป็นเสียงนาสิก (m, n, ŋ)

คำใดที่มีเสียงวรรณยุกต์นี้จะใช้เลข 4 กำกับ ตัวอย่างเช่น

ba: ⁴	"บ้า"
pa: ⁴	"ป้อน"
pha: ⁴	"พ่อ"
sa: ⁴ สิ้น	"ช่วยเหลือ"

¹ใน "พจนานุกรมศัพท์พหุศาสตร์ไทยกลาง - ญ้อ (ย้อ) สักลนคร" กล่าวว่าไว้ว่า เสียงวรรณยุกต์ต่ำ - ขึ้น - ตก นี้ บางครั้งก็ออกเสียงเป็นเสียงวรรณยุกต์ กลาง - ขึ้น - ตก ได้ แต่เมื่อได้ทำแผนภาพคลื่นเสียงแล้ว ปรากฏว่าออกเสียงเป็นเพียงเสียงต่ำ - ขึ้น - ตก เท่านั้น

le:n⁴ "เว้ง"

we:⁴ "แวะะ"

1.4.2 เสียงวรรณยุกต์ ต่ำ - ขึ้น (✓) ระดับของเสียง

เมื่อเริ่มต้นพยางค์อยู่ประมาณระดับต่ำ แล้วเลื่อนขึ้นไประดับสูงเมื่อจบพยางค์

เสียงวรรณยุกต์ย่อนี้ เกิดในพยางค์ที่มีโครงสร้างแบบ

T
C V S ได้แก่พยางค์ที่มีพยัญชนะต้นเป็นเสียงกัก (b, p, ph, d, t, th, c, k, kh, ?) เสียงเสียดแทรก (s, h) เสียงนาสิก (m, n) เสียงข้างลิ้น (l) และเสียงกึ่งสระ (w, j) สระเสียงสั้น พยางค์ท้ายเป็นเสียงกัก (p, t, k, ?) คำใดที่มีเสียงวรรณยุกต์นี้จะใช้เลข 4 กำกับเช่นเดียวกัน ตัวอย่างเช่น

bat⁴ "หมดลิด"

pok⁴ "ปิด"

phit⁴ "ผิด"

hat⁴ "หัด"

mxt⁴ "หมด"

lu?⁴ "แวัง"

wat⁴ "หวัด"

2. ลักษณะของเสียงวรรณยุกต์

หน่วยเสียงวรรณยุกต์ในภาษาไทย ทั้ง 4 หน่วยเสียงดังกล่าว ผู้วิจัยได้

คำนวณค่าความถี่คลื่นเสียงจากแผนภาพคลื่นเสียง โดยแสดงลักษณะของเสียงวรรณยุกต์

ไว้ในกราฟ (ดู ภาพที่ 16 หน้า 76) กราฟที่แสดงลักษณะของเสียงวรรณยุกต์ดังกล่าว

แบ่งเป็น 2 ลักษณะ คือ

ลักษณะที่ 1 แสดงลักษณะของเสียงวรรณยุกต์ในพยางค์เป็น ซึ่งได้แก่เสียง
วรรณยุกต์ในโครงสร้างพยางค์แบบ $C(C)V^{TV}$, $C(C)V^{TVN}$ และ
 $C(C)V^{TN}^1$ (แสดงด้วยเส้นทึบ _____)

ลักษณะที่ 2 แสดงลักษณะของเสียงวรรณยุกต์ในพยางค์ตาย ได้แก่เสียง
วรรณยุกต์ในโครงสร้างพยางค์แบบ $C(C)V^{TVS}$ (พยางค์ตายเสียงยาว) กับ $C(C)V^S$
(พยางค์ตาย เสียงสั้น) (แสดงด้วยจุดสิ้นสุดไขว่ปลา.....)

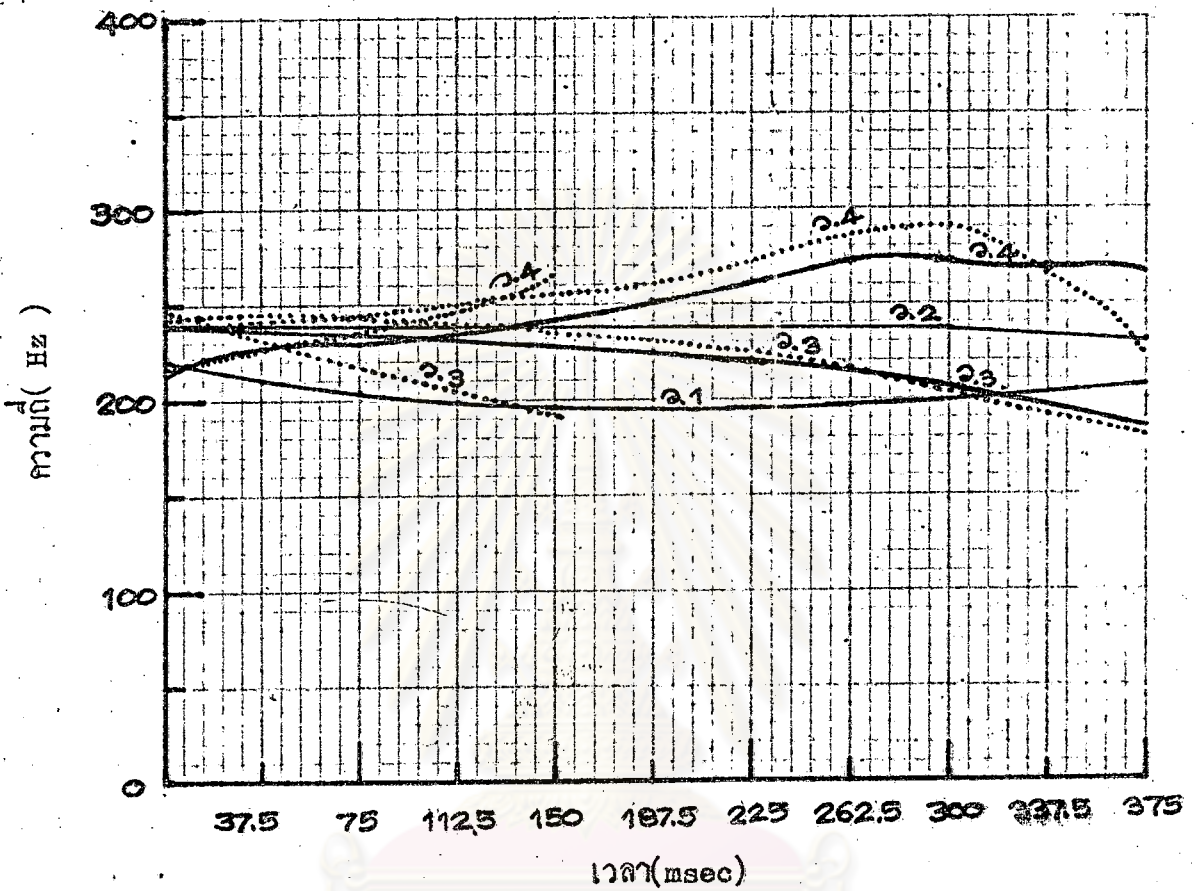
3. การแจกแจงของหน่วยเสียงวรรณยุกต์ในพยางค์ลักษณะต่าง ๆ

หน่วยเสียงวรรณยุกต์ทั้ง 4 หน่วยเสียงดังกล่าว มีการแจกแจงในพยางค์
ลักษณะต่าง ๆ ดังรายละเอียดในตารางที่ 8 หน้า 77 ต่อไปนี้

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

¹รายละเอียดเกี่ยวกับสัญลักษณ์ของส่วนประกอบต่าง ๆ ของพยางค์ ดูหน้า 54

ภาพที่ 16 กราฟแสดงลักษณะของเสียงวรรณยุกต์ในภาษาอู๋ คำบลธาตุเชิงคุม

— ลักษณะของเสียงวรรณยุกต์ในพยางค์เน้น
 ลักษณะของเสียงวรรณยุกต์ในพยางค์ตาย

ว. 1 คำ-ตก-ขึ้น
 ว. 2 สูง-ระดับ
 ว. 3 สูง-ตก
 ว. 4 คำ-ขึ้น-ตก
 คำ-ขึ้น

ตารางที่ 8 การแจกแจงของหน่วยเสียงวรรณยุกต์ในพยางค์ลักษณะต่าง ๆ

	C (C) VN	C (C) V S	C (C) V V	C (C) V VN	C (C) V V S
Tone 1	naŋ ¹ "หนัง" khwān ¹ "ขวัญ"	-	pa: ¹ "ปลา" khwa: ¹ "ขวา" kwa ¹ "เกลือ"	ca:ŋ ¹ "จาง" kwa:n ¹ "น้ำส่งสาร" dwan ¹ "เดือน"	-
Tone 2	phan ² "พัน" khwān ² "คว้น"	-	na: ² "นา" khwa: ² "ควาน" กขอ ² "กลับ"	pha:n ² "พาม" phuāŋ ² "พวง"	-
Tone 3	saŋ ³ "ส่ง"	sak ³ "ชัก" phut ³ "พุธ" nop ³ "ไหว"	ca: ³ "ล่า" kwa: ³ "กว่า"	ta:ŋ ³ "ต่าง" pia ŋ ³ "แผ่น"	sa:t ³ "เสือ" buat ³ "บาย" kwa:t ³ "กวาด"
Tone 4	gan ⁴ "กต"	nak ⁴ "หนัก" top ⁴ "ตบ" tit ⁴ "ติด"	ba: ⁴ "บ้า" kwa ⁴ "เก้อ" swa: ⁴ "อาหารชนิด หนึ่ง"	ma:m ⁴ " माम" kwa:ŋ ⁴ "กว้าง" tuāŋ ⁴ "กลิ่นเหม็น"	sa:t ⁴ "ชาติ" thuāt ⁴ "ทวด"

C(C) V V
 C(C) V VN
 C(C) V V S